

CZU: 37.013.2

DOI: 10.46727/c.v2.16-17-05-2024.p228-232

AVANTAJE ȘI DEZAVANTAJE ALE PLURIDISCIPLINARITĂȚII

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF MULTIDISCIPLINARITY

Danu-Straistari Elena, studentă,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
Străjescu Natalia, conf. univ., dr.
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Danu-Straistari Elena, student,
"Ion Creangă" State Pedagogical University from Chisinau
ORCID: 0000-0002-1957-0172
e-mail: ellenadanu@gmail.com
Străjescu Natalia, PhD, assoc. prof.
"Ion Creangă" State Pedagogical University from Chisinau
ORCID: 0000-0001-9832-2531
e-mail: strajescu.natalia@gmail.com

Rezumat. Acest articol tratează conceptul de pluridisciplinaritate, evidențiind importanța demersului didactic modern, stabilind avantajele și dezavantajele pluridisciplinarității pentru care se optează în demersul didactic.

Cuvinte-cheie: educație, multidisciplinar, comunicare, învățare

Abstract. This article deals with the concept of pluridisciplinarity, highlighting the importance of the modern didactic approach, establishing the advantages and disadvantages of the pluridisciplinarity that is opted for in the didactic approach.

Keywords: education, multidisciplinary, communication, learning

Introducere

Actualmente, când vorbim despre dezvoltarea societății, ne referim la dezvoltarea educației. Se constată reconfigurarea procesului de învățare, acesta fiind un inevitabil proces în derulare. Învățarea școlară se axează pe formarea de competențe, implicit și a competenței de a *învăța să înveți*, iar menirea procesului instructiv-educativ este aceea de a produce învățarea, profesorul fiind constructorul acesteia și catalizatorul în activitatea stimulativă a interesului pentru învățarea independentă.

Referindu-se la învățare ca la „un sistem plurinivelar de activitate cognitivă și aplicativă care se materializează în variate forme și produse comportamentale” [11, p.122], J. Piaget a confirmat că elevii trebuie să acționeze continuu, nu doar să fie acționați imitând comportamente. Aceștia trebuie să învețe descoperindu-și propria individualitate, reflectând cele derulate în relațiile cu semenii.

Pentru ca învățarea să cuprindă acele acțiuni ce vor determina un comportament prognozat în cadrul demersului educațional, menționăm necesitatea abordării moderne a conținuturilor educaționale. Este dificil astăzi de a vorbi doar despre *monodisciplinaritate* în cadrul unei discipline. Este sesizată tendința de trecere lentă de la *monodisciplinaritate* la *pluridisciplinaritate*. Optând pentru această abordare modernă a conținuturilor, încercăm „să îmbunătățim elementele învățate

anterior, să completăm progresiv temele, încât să nu devină o repetare monotona a sarcinilor propuse în cadrul acțiunilor frontale și jocurilor alese". [13].

Cercetătoarea Liliana Neaga e de părerea că „Dimitrie Cantemir (1673-1723) poate fi considerat primul cărturar care a abordat în operele sale teme și probleme privite din toate perspectivele disciplinare necesare. Aceasta se constată în *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea* (1698), în *Istoria imperiului otoman* (1714-1716), în special în *Descrierea Moldovei* (1716), în *Hronicul vechimii moldo-vlahilor* (1717), în *Sistemele religiei mahomedane* (1722)" [9, p. 114].

Autoarea a remarcat că aspectele științifice ale temei sunt abordate din punctul de vedere al geografiei, istoriei, psihologiei, lingvisticii, economiei, filozofiei, religiei, literaturii etc. Conceptele respective se regăsesc în expunerile lui J. J. Rousseau încă din 1700, care reiterează necesitatea unui curriculum bazat pe necesitățile și interesele individului, pornind de la experiențele vieții cotidiene, dar curriculumul educațional medieval rămânea strict delimitat și monodisciplinar. „Abia în secolul al XIX-lea, L. N. Tolstoi a încercat să pună în practică ideea, creând la moșia sa o școală liberă, centrată pe viața celui care învață, considerând că singura metodă educativă este viața însăși" [3].

Totodată, referințe privind pluridisciplinaritatea au fost făcute în anul 2000, în *Marele dicționar de neologisme*, fiind explicată prin „caracter pluridisciplinar" [8].

Mai mulți cercetători tratează pluridisciplinaritatea prin plasarea alături a unor discipline care nu sunt neapărat vecine, ci sunt corelate pentru a explica tema și se realizează la nivel inferior de integrare a acestora.

În dicționarul *Le petit Larousse en couleurs*, ed. 1995, termenul sus-menționat este definit ca fiind stabilirea unor relații între mai multe științe sau discipline. Sunt prezentați și termenii sinonimi – *pluridisciplinar* și *multidisciplinar*, aceștia presupunând simultaneitatea mai multor discipline.

Referindu-ne la pluridisciplinaritate, putem să o definim ca „juxtapunere a disciplinelor mai mult sau mai puțin înrudite. Această noțiune se referă la studierea unui obiect dintr-una și aceeași disciplină prin intermediul mai multor discipline deodată" [10, p. 53].

Cercetătoarea Cristina Stan prezintă abordarea pluridisciplinară prin prisma studierii unui conținut dintr-o disciplină din perspectiva mai multor discipline, subliniind că „o temă aparținând unui anumit domeniu este analizată din perspectiva mai multor discipline, care însă își mențin nealterată structura și rămân independente unele în raport cu celelalte" [13]. Subiectul, prin această cercetare multidisciplinară, va ieși îmbogățit. Înțelegerea subiectului este în funcție de rezultatul cercetării, dar, în general, științele umaniste vor avea de câștigat.

Multidisciplinaritatea presupune o comunicare eficientă între cadrele didactice, care vor aplica cunoștințele din domeniul disciplinei predate, pentru completarea temei inițial stabilită în cadrul unei discipline.

Un exemplu de cercetare multidisciplinară poate fi studierea unei picturi realizate de un mare pictor european, din punctul de vedere al artei, istoriei, istoriei religiei, geometriei etc. În acest sens, cercetătorul român Sorin Cristea a oferit exemple de abordare pluridisciplinară în domeniul pedagogiei. Obiectul de cercetare specific, educația, a fost aprofundat prin „aport pluridisciplinar fecund" la filozofie (pentru studiul finalităților educației), psihologie (pentru studiul funcțiilor psihologice ale educației: cognitivă și noncognitivă), sociologie (pentru studiul funcțiilor sociale ale educației: culturală, civică, economică), economie (pentru studiul conducerii manageriale a educației, organizației școlare, clasei de elevi), istorie (pentru studiul evoluției teoriilor și instituțiilor pedagogice) etc" [2, p. 54].

Referindu-ne, spre exemplu, la lingvistică, reiterăm că este o știință care prevede o cercetare continuă, noi descoperiri. Totodată și relațiile de pluridisciplinaritate prezintă orizonturi noi de cunoaștere. „Nu poți strict să discuți un anumit subiect în lingvistică, fără a face referințe la alte domenii” [1, p. 98].

Opțiunea *pro* pluridisciplinaritate în demersul educațional

Mai mulți profesori aleg să abordeze pluridisciplinar materia predată, în procesul de predare-învățare punând accent pe identificarea soluțiilor optime pentru tema lecției etc. Pe parcursul activității propriu-zise, această alegere este motivată datorită constatărilor zilnice:

1. Promovând unele conținuturi integrate pluridisciplinar sunt realizate cele două tipuri de învățare la nivelul conținuturilor: *a învăța să trăiești* împreună cu alții și *a învăța să fii*, educând o personalitate, dezvoltând-o în fiecare zi, la fiecare lecție.

2. Pluridisciplinaritatea favorizează dezvoltarea inteligențelor multiple. Despre importanța acestora, doctorul în psihologie, Howard Gardner, s-a referit în lucrarea *Teoria inteligențelor multiple. Noi orizonturi*: „Inteligența este abilitatea de a rezolva probleme sau de a crea produse care sunt valorizate în cadrul uneia sau mai multor culturi” [6, p. 25]. În aceeași lucrare, autorul a subliniat că orice rol cultural indică mai multe inteligențe și e cert să fie apreciată ideea că discipolii noștri prezintă un ansamblu de aptitudini.

3. Pluridisciplinaritatea corelează eforturile și potențialul diferitor discipline pentru a oferi o perspectivă cât mai completă asupra obiectivului investigat. Discutând despre patriotism la lecția de limbă și literatură română, putem include aspectele istorice, geografice etc. la subiectul abordat, spre final de lecție, formând o imagine completă asupra temei.

4. Este posibilă cercetarea și explicarea mai profundă a fenomenelor educaționale, fiind lichidate cadrele rigide ca domenii exclusive ale unei discipline, ceea ce asigură transferul de rezultate de la o disciplină la alta.

5. Se realizează conexiunea dintre discipline la nivelul conținuturilor și obiectivelor, ceea ce oferă posibilitatea creării unui mediu favorabil pentru ca fiecare elev să se exprime liber, să lucreze în echipă. Doar cunoștințele, pe care elevii le acumulează în mod tradițional, reprezintă cel mai adesea un ansamblu de elemente izolate, ducând la o cunoaștere statică a lumii.

6. Pluridisciplinaritatea oferă soluție pentru a stimula procesul de învățare și a menține un interes permanent al elevilor pentru studiu. „Odată cu utilizarea acestora în predarea materiei, s-ar oferi răspuns la întrebarea permanentă a elevilor privind necesitatea unui obiect de studiu sau altul, subliniind faptul că informația obținută este actuală și utilă pe parcursul studiilor și chiar a vieții” [4, p. 27].

7. Optând pentru abordare pluridisciplinară, nu este necesară aplicarea metodelor didactice complicate. Totodată, nu se va neglija accesibilitatea informației cu care se operează, ci se va opta pentru originalitate în elaborarea propriilor modalități de lucru, într-o manieră flexibilă de realizare a lecției.

8. Se oferă posibilitatea ca elevii să poată observa relațiile dintre conținuturile disciplinelor, să poată obține explicațiile necesare la unele teme sau probleme care solicită implicarea specificului altor discipline. Un fenomen sau un concept în totalitate din perspectiva educației permanente fundamentează învățarea bazată pe realitate și pe problemele ei, iar relația: școala-viața socială este mai motivantă pentru discipoli.

9. Opțiunea pentru abordarea pluridisciplinară aduce un plus de valoare argumentativă și persuasivă în procesul de predare-învățare a conținuturilor instructiv-educative. La solicitarea argumentelor, acestea sunt găsite la disciplinele, la conținutul cărora se optează.

10. Abordarea pluridisciplinară încurajează educabilul cu aptitudini speciale să obțină rezultate frumoase la disciplinele de bază. Datorită cunoștințelor profunde într-un domeniu ce ține de artă, sport, tehnologii etc. va înregistra cunoștințe și în alte domenii.

11. Sunt implicați specialiști de la diferite discipline, cadrele didactice reunindu-și eforturile și lucrând într-o echipă. Se caută cele mai bune soluții pentru obținerea rezultatelor scontate.

Riscurile pluridisciplinarității

Latura modernă a învățării este apreciată în toate țările, dar prin neglijarea tradiționalului în procesul educațional, nu pot fi excluse riscurile, deduse periodic de către cadrele didactice:

1. Optând pentru pluridisciplinaritate, obiectivul *a învăța să știi* este practic exclus din conținuturile învățământului. Astfel este omis tradiționalul, care nu poate fi neglijat actualmente în luptă continuă cu analfabetismul.

2. Se atestă superficialitatea în învățare, fiind înregistrat riscul crescut în cazul transferului de cunoștințe în situații noi. Elevul va cunoaște mai multe detalii, fiind centrat pe toate aspectele abordate. Doar informația atractivă și cea mai interesantă va fi înțeleasă și memorizată.

3. Înregistrarea progresiei treptate specifică procesului tradițional de învățare este dificilă. Elevii însușesc informația predată în general și e complicată aprecierea nivelului de cunoștințe.

4. Profunzimea informației predate este „sacrificată în favoarea unei simplificări excesive” [5]. Având intenția de a explica tema mai accesibil, contingentul de elevi cu capacități reduse va însuși tema, altă categorie va fi antrenată în recapitularea materiei sau va fi absentă, fără implicare în detalierea problemei.

5. Pentru a preda pluridisciplinar, este necesară o documentare suplimentară, mai multă muncă și timp. Totodată, „datorită efortului depus de cadrul didactic pentru a realiza tema în manieră integrată, e posibil ca uneori să se piardă din vedere caracterul științific al lecțiilor” [12].

Concluzii

E cert să reliefăm că avantajele pluridisciplinarității prevalează. Abordarea pluridisciplinară este o normă într-un proces educațional modern. Evident, că demersul educațional nu poate fi realizat doar din prisma pluridisciplinară, fiind necesară corelarea echilibrată a monodisciplinarității, pluridisciplinarității și transdisciplinarității la diverse trepte de învățământ. Dar pledând pentru abordare pluridisciplinară a predării, reliefăm un model unic, care permite fiecărui elev să-și realizeze potențialul.

În cadrul acestei abordări, educabilii învață subiecte nu numai din unghiuri diferite, ci și din diferite arii de cunoaștere, aplicându-le în practică. Este realizat unul din obiectivele principale ale procesului educațional – cel de a pregăti copiii pentru viitor. Se pune accent pe cooperare între factorii implicați, dezvoltarea gândirii critice și capacitatea de a vedea imaginea de ansamblu asupra temei predate. Când toate disciplinele sunt predate pluridisciplinar și implică învățarea diversificată, programul școlar devine o structură unică a mai multor discipline interconectate, care abordează teme generale orientate spre elev.

Bibliografie

1. BĂLICI, V. Premise de reconfigurare a procesului de învățare în cadrul educației lingvistice. În: *Învățarea școlară. Probleme de realizare. perspective de dezvoltare. monografie colectivă*. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2020.
2. CRISTEA, S. Transdisciplinaritatea în pedagogie. În: *Didactica pro...*, nr.1 (113) anul 2019.
3. CROITORU, N. Abordări interdisciplinare la orele de română. În: *Limba română*, nr. 3, anul XXIV; <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2450>.
4. DANU-STRAISTARI E. Aspecte psihologice în romanul „Actorul Anonim” de Aurelian Silvestru. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice*, 26-27 februarie, Chișinău: Tipografia UST, 2022.
5. FOLEA, L. Structuri curriculare integrate – delimitări conceptuale. În: *Revista Edict*, <https://edict.ro/structuri-curriculare-integrate-delimitari-conceptuale/>
6. GARDNER, H. Teoria inteligențelor multiple. Noi orizonturi. București: Curtea Veche, 2022.
8. Jula, A. *Interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea, factori de creștere a calității învățământului universitar*, <https://www.agir.ro/buletine/83.pdf>
9. MARCU, F. *Marele dicționar de neologisme*. București: Saeculum, 2000.
10. NEAGA, L. Abordări inter-, pluri- și transdisciplinare a conținuturilor la orele de limbă și comunicare. În: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului: Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”*, Ed. Seria XXI, 22-23 martie 2018, Chișinău: CEP UPS „I.Creangă”, 2018, Seria 20, Vol.3, pp. 113-119. ISBN 978-9975-46-374-4.
11. NICOLESCU, B. *Transdisciplinaritatea: Manifest*. Trad. de Horia Mihail Vasilescu. Iași: Junimea, 2007.
12. PIAGET, J. *Psihologie și pedagogie*. București: Didactică și Pedagogică, 1972.
13. RUSU, C. Abordarea de tip integrat – dimensiune a învățării în ciclul primar. În: *Tradiție și inovație în educație: Învățământul general: tradiție și inovație*, Ed. 1, 18-19 octombrie 2019. Chișinău: UST, 2019, Vol. I, pp. 151-155. ISBN 978-9975-76-289-2.
14. STAN, C. Interdisciplinaritate, transdisciplinaritate și pluridisciplinaritate în cadrul orelor de literatură. În: *Tribuna Învățământului*, <https://tribunainvatamantului.ro/interdisciplinaritate-transdisciplinaritate-si-pluridisciplinaritate-in-cadrul-orelor-de-literatura/>